

af Lærernes Pension og Alderstillæg, skal udrede netop Halvdelen af de forhøjede aarlige Udgifter for Kommunerne, saa at de forhøjede aarlige Udgifter for Kommunerne ikke kunne beregnes til mere end 135,000 Rd. for samtlige Kommuner, og at Staten ved at overtage Halvdelen af det til Opførelsen af de nye Bygninger, der ville komme frem, opførte Beløb efter en noget kalkulatorisk Beregning i Løbet af 5 Aar vil komme til at udrede 180,000 Rd., medens Kommunerne i samme Aarrække skulle yde lidt over 20,000 Rd., og det tror jeg maa siges at være meget beskedent. Smidlertid maa man sige, at hvis det formaal, som Majoriteten har sat sig, vilde føre til storartede velgjørende Resultater for hele Folkeundervisningen, hvis vi af dette Forslag kunde vente os storartede Forbedringer, saa vilde $\frac{1}{2}$ Million ikke være for meget; men jeg tiltaar, at det er min Tro, for min fuldstændige Overbevisning, at man ved at gaa den Vej vil komme til at sætte vort hele Folkeskolevæsen lavere og trænge det dybere ned, end det nu er. At dette vil være tilfældet, vil tilbørlig kunne paavises uden at gaa ind paa Enkelthederne i Forslaget, som ikke ligger for nu. Naar man erindrer Forslagets Grundtanke, som jo er den, at der skal opstilles en Folkeskole, udstyret paa en saadan Maade, at man kan sige, at det, der skal læres deri, virkelig bliver lært, og at der findes en saadan Udvikling Sted, at Børnene nyde en virkelig Undervisning i alle de Fag, der ere nævnte, saa er det utvivlsomt, at der, naar denne gennemføres, vilde være gjort et ganske overordentligt Fremskridt fra det nuværende Standpunkt. Men nu er den afgjørende Ulykke den, at man ved Siden af, at man opstiller en saadan Folkeskole, tager en hel Del andre Bestemmelser, som for Enhvers Tanke, tror jeg — jeg taler altid subjektivt, men jeg har dog bekræftet mig en Del med Sagen — vil medføre den uundgaaelige Følge, at Folkeskolerne saa godt som ville komme til at staa tomme, og som Følge deraf blive nedlagte, hvilket vedkommende Kommuner ere berettigede til, og jeg skal sige hvorfor. Jeg vil henstille til de ærede Rigsdagsmænds baade psykologiske og historiske Erfaringer og til Erfaringerne fra deres eget Liv samt til deres Erfaringer fra vort Skolevæsen efter de forløbne 50 Aar, om de virkelig tro, naar man stiller Sagen saaledes, at man siger: Der behøves ikke videre, end at et Barn, der er 10 Aar gammelt, kan læse nogenlunde tydeligt i en Bog og skrive Noget sammen nogenlunde tydeligt og desuden kan Regning, og at det i sit 14de Aar har disse Kundskaber i en noget bedre og fyldigere Skikkelse, og man saa slet ikke forlanger noget videre, om de saa virkelig tro, at en saadan Skole vil yde mere end den nuværende; thi hvad man end kan sige med Hensyn til Skoleundervisningen paa mange Steder, saa maa man jo dog indrømme, at man, naar man vil borttage al Religionsundervisning fra

Skolerne uden noget som helst andet Bederlag end Regning og Skrivning, borttager noget overordentlig Væsentligt. Religionsundervisningen kan jo paa mange Steder drives uheldigt, men paa mange Steder ogsaa fortræffeligt, det er ikke alene en Undervisning i Trøslære, men ogsaa i Pligtlære, og det er noget, der til alle Tider og ikke mindst i vore Dage kan trænges til. Det er altsaa Udviklingen af et helt Begreb, som den tilvoksende Ungdom i alt Fald for en meget væsentlig Del kan faae igjennem Religionsundervisningen, som man nu kaster bort. Naar man da spørger: Hvorledes saar man nu endog blot Bevis for, at dette Undervisningens saa yderst tavelige Maal er naaet, saa faar man Beviset ved Noget, man kalder Skoletilsynsmænd, om hvilke jeg imidlertid i Forbigaaende vil sige, at de meget urigtigt synes at bære dette Navn, da de saa godt som Intet faae at bestille ved Skolerne; deres Opgave skulde da blandt Andet være den, at de hvert Aar skulde rejse rundt i Landet og prøve dem, der vare komne saa langt frem, at de kunde fyldestgjøre det fastsatte Laemaal; men naar man nu veed, hvor mange skolegørende Børn der er, og endog ansætter disse Tilsynsmænds Antal saa stort, som det er foreslaaet af Majoriteten, er det ikke for høit anslaaet, naar man beregner, at Enhver af dem vil komme til at prøve mellem 4 a 5000 Børn. Og hvilket Arbejde vil det ikke være at prøve alle disse Børn i alle disse Kommuner, uden at have Forudsætninger, Vidnesbyrd og Karakterer, hvilke jo ikke maa gives, saa at jeg kan sige, at denne Prøve vil blive saa vanskeligt, at den næsten vil være uoverkommelig, og at det, man med største Sikkerhed kan gjøre Regning paa, vil være, at den store Mængde vil slippe godt og ganske neimt fra denne Prøve, der i og for sig allerede er ufyldgjørende. Naar man rundt omkring vil lade Børnene gaa, indtil de ere 9 Aar gamle, saa tror jeg, at det maa anses for rimeligt, at naar man ikke stiller anden Fordring end den, der er stillet, at man i Løbet af et Aarstid vil kunne bringe det deriil, at et saadant Barn med blot nogenlunde gunstige Chancer kan gaa gjennem denne Prøve, saa kommer man igjen i 14-Aars Alderen, og saa gjælder det om at komme gjennem den Prøve, som der forlanges, og som heller ikke er mere, end at man paa et Aarstid kan faae saameget lært, at man kan slippe gjennem Prøven; thi det er temmeligt bekendt for Alle, der have haat med den Slags Ting at gjøre, at der er stor Forskjel paa, hvad der kan faas som Udbytte af en længere Tid's fortsatte Virksomhed, og paa, hvad der kan samles ind i en Fart og Hast for at slippe igjennem en ikke altsor streng Prøve. For det Første er der Chance for at slippe igjennem uden at have samlet det, der skal gives, men selv om man har gjort det, er der stor Forskjel paa, hvad man har samlet ind i et Aars Tid,